

“

*Vi tør gå
hele veien*

RIO
ÅRSRAPPORT

**20
15**

“

Uredd, direkte og ærlig

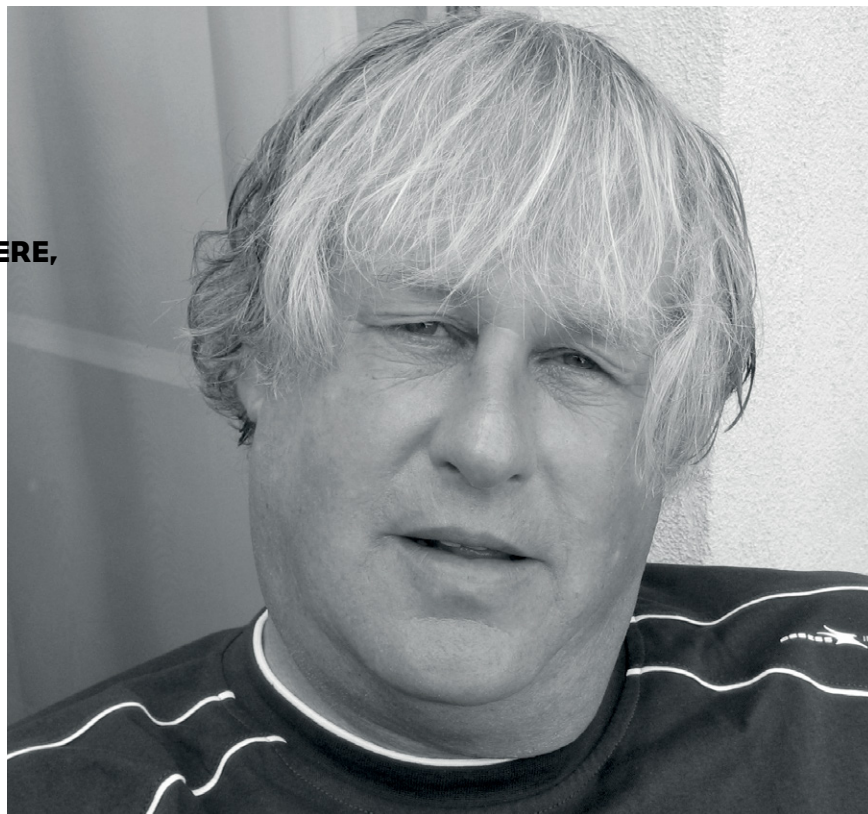
INNHOLD

DEL 01 VI ER RIO	04	FORORD
	06	TAKK FOR STØTTEN
	07	VI ER RIO
<hr/>		
DEL 02 MÅL OG MENING	09	STATUS FOR RUSFELTET
	10	MÅL OG MÅLOPPNÅELSE
<hr/>		
DEL 03 AKTIVITETER 2015	12	PROSJEKTER OG AKTIVITETER
	13	KAFE X
	15	RIO RESTART
	16	FORSKNINGSPROSJEKT OM HEPATITT C
	17	IDRETT MOT RUS
	18	PROSJEKT BARNEBLIKK/BLIKK FOR BARN
	19	AKTIVITETER I RUS- OG PSYKIATRIFELTET
	20	AKTIVITETSOVERSIKT
<hr/>		
DEL 04 ÅRSREGNSKAP OG BERETNING	29	ÅRSBERETNING
	30	ÅRSREGNSKAP
	32	NOTER
	34	RESULTATREGNSKAP RIO RESTART
	34	RESULTATREGNSKAP KAFE X
	35	RESULTATREGNSKAP RIO BARNEBLIKK
	36	REVISORS BERETNING
	38	ETTERORD

**KJÆRE ANSATTE, SAMARBEIDSPARTNERE,
VENNER OG STØTTESPILLERE**

Feltet er i endring. Stakkarsliggjøringen av de rusavhengige må vike plass for ressursperspektivet. Mye gjenstår før vi er i mål.

Jon Storaas

Jon Storaas
DAGLIG LEDER

ET TILBAKEBLIKK PÅ 2015

Dette har vært et bra år for RIO. Vi har fått flere ansatte og frivillige som ønsker å påvirke rusfeltet i den retningen vi mener er riktig ut fra vår organiserte egenerfaring.

Vi kan ta medansvar for eget og andres liv. Alene er vi hjelpeløse.

Sittende regjering satser på rusfeltet. Vi opplever at vi har vært med og påvirket dette. Det er likevel langt igjen til at tjenestene står i forhold til behov. Som leder av en brukerorganisasjon har jeg erfart egenutvikling i flere år. Likevel gleder jeg meg mye mer over å se når andre utvikler seg i et tempo mange bare kan drømme om. At rusavhengige har enormt mye ressurser i seg er ikke lenger bare en påstand, men en sannhet. En sannhet dokumentert gjennom RIO og andre brukerorganisasjoner sine flotte representanter, og sterke aktører på rusfeltet.

Samhandling er en stor utfordring. Rusfeltet har aldri vært bra på dette. De forskjellige interessene ser seg selv best. At vi i 2015 ikke klarte å løse samhandlingsproblemene på feltet med en samhandlingsreform, en kommende kommunal opptrappingsplan og et verktøy som heter individuell plan, er trist. At bare 50 prosent av de som hadde krav på en individuell plan fikk det, er like trist. At fagfolk i praksis er umyndiggjorte når de skal representerte eget system gagnar ikke dette feltet. I praksis lønner det seg ikke å samhandle. Man blir målt på økonomi. Ikke på kvalitet.

Når jeg ser de flotte menneskene jeg har gledet av å samarbeide med i RIO og ser de store forandringsprosessene som skjer med dem som mennesker, klarer jeg ikke å slutte og tro at fagfolk, byråkrater og politikere har samme endringsevner. Vi har mange dyktige fagfolk. Problemet er at systemet ikke tillater dem å være så gode de kan. Vi må gjøre noe med helsevesenets klossete og rigide organisering.

Recovery er et begrep på vei tilbake i rusbehandlingen, og det er ikke kun et begrep. Det handler ikke bare om brukernes forandringsprosesser/rehabiliteringsprosesser, men om hele feltets forandringsprosesser. Hele feltet må ta en ny kurs. Stakkarsliggjøringen må vekk. Ressursperspektivet må i fokus. Å møte mennesker med respekt handler om å se mennesket bak rusmisbrukerfasaden. Å se den andre på nytt er respekt. Det betyr også at man stiller krav. Det betyr ikke en mal på hva slags krav man skal stille til alle. Vi kan ikke møte alle på samme måte. Vi må ta utgangspunktet i ståstedet til den enkelte. Dette gjelder alle mennesker.

I RIO er vi opptatt av å alminneliggjøre de rusavhengige. I mine øyne er behandling å legge til rette for aktivitet og arbeidsrettete tiltak. Vi mennesker er avhengig av andre. Jeg blir sint når jeg nesten hver eneste dag hører at folk må ta ansvar for eget liv. I mitt hode er ingen i stand til å ta ansvar for eget liv. Vi kan ta medansvar for eget og andres liv. Alene er vi hjelpeløse. I RIO utvikler vi hverandre. Vi tar ansvar utover oss selv. Vi gir og tar. Det er resultatet av en god rehabilitering.

Vi vil fortsette i samme stil med stor aktivitet i hele landet. Vi takker alle med- og motstandere med et ønske om at folk i 2016 blir flinkere til å være mer tydelige og direkte. Et siste ønske er at dere stiller de samme kravene til oss som alle andre.

TAKK FOR STØTTEN I 2015

RIO

Helsedirektoratet

Helse Sør-Øst RHF
Helse Vest RHF
Helse Midt-Norge RHF
Helse Nord RHF

Fylkesmannen i Østfold
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Fylkesmannen i Nordland
Fylkesmannen i Troms
Fylkesmannen i Finnmark

Troms fylkeskommune

Bodø kommune
Drammen kommune
Fredrikstad kommune
Hamar kommune
Horten kommune
Hå kommune
Lørenskog kommune
Narvik kommune
Nord-Aurdal kommune
Oslo kommune
Stange kommune
Stavanger kommune
Tromsø kommune
Trondheim kommune
Tysnes kommune
Tønsberg kommune
Ullensaker kommune
Øvre Eiker kommune

FORSKNINGSPROSJEKT OM HEPATITT C-BEHANDLING TIL RUSAVHENGIGE

ExtraStiftelsen
Akershus universitetssykehus

KAFEX

Tromsø kommune, Byråd for helse og omsorg
Fylkesmannen i Troms

IDRETT MOT RUS

Helsedirektoratet

PROSJEKT BARNEBLIKK/BLIKK FOR BARN

Helsedirektoratet

PROSJEKT RIO ReStart

Helsedirektoratet
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Kristiansand kommune

VI ER RIO

RIO består av tidligere rusmisbrukere som gjennom egne erfaringer, utdanning og kontinuerlig kontakt med ulike miljøer, har opparbeidet seg høy kompetanse om rusfeltet. Denne kunnskapen formidler vi til relevante målgrupper. Formålet er å påvirke og delta i prosesser som kan bidra til at rusmisbrukere får tilrettelagt et mangfoldig og integrert behandlings- og oppfølgingsforløp, når de trenger det.

RIO er avhengig av frivillighet for å være sterke nok, og mange nok, til å påvirke.

ANSATTE

Jon Storaas
 Randi Solheim
 Line Eikenes
 Asbjørn Larsen
 Jim Melby
 Heidi Hansen
 Erik Holm
 Pål Berger
 Bente K. Røstad
 Kenneth A. Johansen
 Jenny-B. Kjønås
 Eva Pay
 Jimmy Pedersen
 Tone Tobiassen
 Siv-Elin Reitan

FRIVILLIGE

RIO er avhengig av frivillighet for å være sterke nok, og mange nok, til å påvirke. Vi er veldig heldige som har mange frivillige representanter med stort engasjement. De frivillige holder foredrag, underviser, er med i arbeidsgrupper, styringsgrupper, planarbeid og sitter i mange brukerutvalg og råd. På grunn av våre mange frivillige er aktivitetsnivået i RIO høyt. Det skjer en god egenutvikling hos de som engasjerer seg i RIO. Dette tar de med seg tilbake til arbeidslivet.

RIO-SAMLINGER

Med ansatte og frivillige spredd over hele landet er faste samlinger en nødvendighet. I 2015 hadde vi en ansatt- og frivillig samlinger og to ansatt-samlinger. Vi diskuterer faglige problemstillinger, RIOs retning og måloppnåelse.

MEDLEMMER

RIO har valgt bort registrering av flest mulig inaktive medlemmer. Derfor har vi valgt å bli målt på aktivitet. Samtidig innebærer dette at vi, som de andre brukerorganisasjonene, må være dyktige på samarbeid, samtidig som vi er observante overfor hvilke behov som ligger til brukergruppen. RIO har som mål å ivareta rettighetene til alle rusavhengige, også de som er uenig med oss i enkelte saker.

RIO kjemper hver eneste dag mange tusen vanskeligstiltes kamp for deres rettigheter samtidig som vi er til stede for de offentlige systemene og de som jobber i dem. Vi får henvendelser fra saksbehandlere i kommunene, helsepersonell innen spesialist- og kommunehelsetjenester, fra direktorater, departement og politikere. Mange bruker RIO daglig.

MÅL OG MENING

STATUS FOR RUSFELTET

Vi ser ingen nedgang i antall overdosedødsfall. Det er en økning. Også i distriktene. Feltet trenger en helhetlig strategi som involverer alt fra skadereduserende tiltak til arbeidsrettet oppfølging etter behandling.

Behandling uten oppfølging er meningsløst.

Opptrappingsplanen er et viktig innspill som peker ut en retning. Vi håper den blir mer forpliktende og følges opp av detaljerte instruksjoner fra regjeringen.

Rusfeltet har en del gode skadereduksjonstiltak og et mangfoldig behandlingsapparat. Problemet er blant annet at dette ikke henger sammen, eller at tiltakene er for lite tilpasset.

Det er sannsynlig å tro at en økt satsing på oppsøkende virksomhet i kombinasjon med legemiddel assisterte skadereduksjonsprogrammer, vil nå brukerne vi ikke klarer å nå hverken med behandling eller LAR.

Vi har nok døgnplasser. Tilbud med rusfrihet som mål har blitt styrket. Problemet nå er at det er for få gode plasser og for mange dårlige. Dette henger sammen med at vi ikke har verktøy for å måle kvalitet. Regjeringen har startet prosessen med innfasing av helsereformen «fritt behandlingsvalg» i rusbehandlingen. Vi håper dette vil medføre romsligere kapasitet hos de tilbudene brukerne søker seg til. Da er det viktig at brukere får god informasjon om hvilke behandlingstilbud som finnes. Her vil den nye nettplattformen på helsenorge.no være viktig. Helsemyndighetene må informere ærlig om hva slags tilbud de har.

Behandling uten oppfølging er meningsløst. I mange tilfeller livsfarlig. Altfor mange brukere har ikke ettervern etter behandling. RIO jobber kontinuerlig for at de regionale helseforetakene skal finansiere at tjenestene bygger ut integrerte ettervern. Alle som driver med langtids døgnbehandling må også drive med ettervern.

Boligpolitikken for rusavhengige får strykkarakter i år også. En differensiert boligpolitikk ignoreres av kommunenes politikere.

Brukerorganisasjonene er med i mange prosesser, men fortsatt gjenstår mange viktige. Vi ser at RIO ofte er eneste brukerorganisasjon som svarer på høringer og engasjerer oss i relevante ruspolitiske saker i formelle fora. Dette synes vi er skummelt ettersom det er viktig at bredden og de ulike argumentene hos brukerorganisasjonene må komme frem. Derfor vil vi jobbe særlig med dette i 2016. ●

“

**VI ØNSKER Å FORMIDLE
VÅR KUNNSKAP TIL VIKTIGE
GRUPPER I SAMFUNNET...**

MÅL OG MÅLOPPNÅELSE

RIO er hele tiden i utvikling. Vi vokser både i omfang og innhold. Vi jobber derfor med å få en bedre målstyring av vår organisasjon.

Vi har for 2015 satt opp fire mål. Disse ble skissert av arbeidsutvalget og vedtatt på ansatt- og frivilligsamlingen. Et utvalg ferdigstilte deretter detaljene i målsettingene. Målene er tilgjengelig for alle i organisasjonen og er hele tiden gjenstand for vår virksomhet.

RIOs hovedmål er å påvirke slik at rusmisbrukere får tilrettelagt veien tilbake til et liv uten rusrelaterte problemer gjennom et mangfoldig behandlingstilbud og en individuell tilrettelagt integreringsprosess. Vi mener det fortsatt er milevis å gå før vi har et helhetlig og sammenhengende behandlings- og oppfølgingstilbud for rusavhengige. Derfor styres vår aktivitet mot følgende målsettinger.

1

Påvirke departementet og de regionale helseforetakene til utbygging av integrerte for- og ettervern til behandling,

- Invitere oss selv til møter med statsråd og stab
- Melde inn saker i brukerutvalg i RHF
- Invitere oss selv på rusinstitusjoner og komme med råd og veiledning

MÅLOPPNÅELSE: Vi har i 2015 invitert oss inn til møter med helse- og omsorgsdepartementet, storting og andre relevante politiske aktører for å be om finansiering av integrerte for- og ettervern, samt meldt inn dette i regionale brukerutvalg. Vi har jobbet for å få dette inn i opptrappingsplanen, uten hell.

“

... SLIK AT VI SAMMEN KAN
UTVIKLE OG PÅVIRKE TIL
AT RUSMISBRUKERE FÅR...

2

Påvirke helseforetak og
avtalepartnere til mer innhold
i behandling.

- Etablere samarbeidsavtaler/brukerråd med flere private avtalepartnere
- Melde inn saker i brukerutvalg/brukerråd i HF der vi sitter
- Avklare om vi skal inn i flere, eventuelt trekke oss ut av noen råd

MÅLOPPNÅELSE Vi har i 2015 etablert avtale om brukerråd med en privat avtalepartner. Vi har meldt inn saker om innhold i behandling i en rekke brukerråd i HF. Vi har ikke vurdert at vi skal trekke oss ut av noen brukerråd. Vi har fått Helse Sør-Øst til å innhente informasjon fra alle private avtalepartnere om hvordan brukermidvirkning på systemnivå er ivarettatt slik at vi har forutsetning for å vite om det er behov for flere brukerråd hos avtalepartnere.

3

Etablere «gatelag» som gjør
RIO mer gatenære i Oslo for å
få informasjon om gruppens
behov.

- Det formuleres en strategi for å komme i kontakt med brukerne på plata

MÅLOPPNÅELSE Vi har i formulert en strategi for å komme i kontakt med brukerne på plata. Gatelaget er etablert.

4

Påvirke kommuner, fylkesmenn
og NAV til bedre oppfølging av
rusavhengige før, under og etter
behandling.

- Komme inn i det nasjonale brukerutvalget til NAV
- Komme inn i de kommunale brukerutvalgene som finnes

MÅLOPPNÅELSE Vi har kommet inn i det nasjonale brukerutvalget i NAV. Vi har ikke kommet inn i flere kommunale brukerutvalg.

PROSJEKTER OG AKTIVITETER

Kafe X

RIO i samarbeid med andre aktører forsetter suksessen med nettverkskafe i Tromsø. To årsverk ved siden av mye frivillighet har bidratt til at kafeen er i god utvikling. I 2015 var det 11 år siden kafeen åpnet.

Ustabile eller manglende sosiale nettverk og aktivitetsproblemer representerer noen av de største utfordringene med å bli habiliteret eller rehabilitert i Norge i dag. Kafe X har vist seg som et effektivt tiltak for å hjelpe på dette, samt med å gi tidligere rusavhengige et best mulig utgangspunkt for en videre positiv rehabilitering med rusfrihet som mål.

Kafe X åpnet dørene i 2004 og var Norges første brukerstyrte rusfrie møteplass. Siden da har personer med rusutfordringer fått hjelp med nettverksbygging i trygge og sosiale omgivelser. Tiltaket har utviklet seg til å bli en viktig del av det totale rehabiliteringstilbudet i Tromsø kommune.

Gjennom å ha blitt brukt som praksisplass for personer under utdanning innenfor helsefeltet har mange av våre gjester blitt hjulpet tilbake til ordinært arbeid, skole, eller til å komme i gang med andre meningsfulle aktiviteter.

Uten den oppslutningen som Tromsøs befolkning bidrar med ville ikke kafeen fungert, det være seg næringsliv eller mannen i gata. Jo flere av Tromsøs befolkning som bruker kafeen, jo bedre blir tilbudet også til kafeens andre brukere.

FAKTA

FORMÅL

Kafe X skal være en del av rehabiliteringen for rusavhengige gjennom aktivitetstrening, sosial trening og nettverksbygging.

MÅLGRUPPE

Rusavhengige og psykisk syke som er eller har vært i behandling eller soning, og som har et ønske om et stabilt og meningsfullt liv.

DELTAKERE/GJESTER

Kafeen hadde i 2015 2 519 besøk fordelt på 270 åpne dager som gir et snitt på 9 besøk pr. dag.

SAMARBEIDSPARTNERE

Våre viktigste samarbeidspartnere er Tromsø kommune med fast tilskudd og lokaler, Fylkesmannen i Tromsø som i 2015 bidro med en brukerstilling tilsvarende ett årsverk og MARBORG som bidro med noe driftsmidler. I tillegg bør nevnes Tromsø Open Air Festival, Per Strand AS og mange av Tromsøs løsjer, foreninger og lag.

FRIVILLIGE

10 frivillige, hvor av en pårørende, har bidratt i kafeen med 983 timer i 2015.

ANSATTE

Asbjørn Larsen, leder
Jimmy Pedersen, kafe-
medarbeider
Til sammen 2 årsverk pr. 31.12.

RESULTATREGNSKAP

Regnskapet er inkludert i RIO årsregnskap og finnes på side 34.

RIO ReStart – veien tilbake til hverdagen

RIOs prosjekt på Bragdøya i Kristiansand er flott eksempel på hvordan ettervern kan drives på en effektiv måte med gode resultater. Pågangen fra målgruppen har økt betraktelig, noe som viser at ettervern etter endt soning eller behandling er en mangelvare. Tobias Eriksen er en av deltakerne i RIO ReStart som har fått tilbake troen på seg selv.

Tobias hadde en trygg og god oppvekst med resurssterke foreldre som alltid stilte opp og var der for han. Han hadde noen få, men gode venner. Med rødt hår og fregner ble han sett på som litt annerledes av de andre barna og dermed holdt utenfor og mobbet.

«Jeg ble klovn på skolen for å få oppmerksomhet fra de andre, noe som gjorde at jeg fikk negativ oppmerksomhet og ble plassert i spesialundervisning. Dette var min introduksjon til rus, og første gang jeg røyket hasj og drakk alkohol var i 9 klasse. Jeg kan fremdeles den dag i dag kjenne på følelsen fra første gang jeg drakk alkohol, og ble en utgave av meg selv – helt fri for

bekymringer og med god selvillitt», sier Tobias.

Slik fortsatte det opp gjennom videregående, i lære som rørlegger og under førstegangstjenesten. Selv om rusmidler er helt uaktuelt i militæret, var det en høy kultur for alkohol. «For første gang på lenge hadde jeg det bra, jeg ble kjent med masse nye mennesker og fikk oppleve nye ting som ga meg livsgnisten tilbake», sier han. Alkoholinntaket steg gradvis, og han opplevde oftere å få blackout enn før. Likevel gjorde han det bra og begynte å jobbe i forsvaret etter endt førstegangstjeneste. Det skulle bare holde ett år – før rusen igjen var livet.

Vendepunktet

«Sensommeren 2014 kom vendepunktet. Etter noen dager med blackout hadde jeg mistet lappen og krasjet en bil. Da ventet en ny runde i behandling. En av de jeg bodde med i Kristiansand under behandlingen hadde begynt i RIO ReStart. Han skrotet veldig av tilbudet og fortalte hvordan han endelig hadde fått noe meningsfylt å fylle hverdagen med igjen – det var akkurat det jeg hadde behov for», sier han.

«Jeg kontaktet Bente Karlsen Røstad, prosjektleder i RIO ReStart, og forklarte min situasjon. Vi avtalte et møte på Bragdøya, hvor RIO ReStart holder til. Min introduksjon til RIO ReStart ble veldig fin. Vi var

samlet rundt et bord på Bragdøya, drakk kaffe og snakket. På det tidspunktet hadde jeg ikke så mye mål og mening i livet, men de fortalte at det ville jeg få med tiden», fortsetter Tobias.

Rusfritt ettervern

RIO ReStart er et rusfritt ettervern med et krav om at man ikke skal innta noen form for rusmidler og hvor det er møteplikt på aktivitetene som er satt opp. Utover dette stilles det ikke noen krav, og det er opp til gruppa selv å bestemme hva de ønsker med hverdagen. Hvor lenge man ønsker å være med, er opp til den enkelte og det kommer an på individuelle behov, skolegang eller om man kommer seg videre ut i jobb.

The RIO ReStart way

En typisk RIO ReStart-dag begynner med båt ut til Bragdøya på morgenen hvor arbeidsoppgavene stort sett er en eller annen form for båt puss, reparasjon eller vedlikehold av båter. Det er Bragdøya kystlag, vår gode samarbeidspartner, som kommer med arbeidsoppgavene. I løpet av et år skal alle ha tatt båtførerprøven, PADI dykkersertifikat, økonomikurs, karriereveiledning og kajakkkurs.

Videre består programmet av gruppeterapi hos en gestaltterapeut, hvor det jobbes med følelsesmessige utfordringer. Gruppedager hvor det er det opp til gruppen å komme med temaer. Aktivitetsdager i nærområdet med tur i svømmehall, gåturer i marka, ut på sjøen og kajakkpadling er noen eksempler.

Et mål og en drøm i livet

«Da jeg var ferdig i behandling var jeg utrolig forvirret, usikker og sliten. Jeg hadde fått en hel del kunnskap som jeg trengte tid på å sortere og finne ut av, til dette fikk jeg hjelp av RIO ReStart. På gruppedagene er det rom for å ta opp utfordringer i hverdagen og dele tanker og ideer med de andre i gruppa. Gjennom det faste programmet med økonomikurs og karriereveiledning har jeg også kommet frem til en drøm om hva jeg kunne tenke meg å drive med i livet, og jeg har kommet frem til en konkret plan og gjennomføringsmåte for hvordan jeg skal nå målet», sier Tobias.

Avgjørende å ha noe daglig å gå til

«Nå har jeg vært med siden november 2014, og RIO ReStart betyr enormt mye for meg. I behandling syntes jeg det var lett å være rusfri. Det var først når jeg var ferdig og kom tilbake til det daglige livet at utfordringene kom. For meg har det vært helt avgjørende å ha noe å gå til hver dag, det å være en del av noe, føle meg trygg og bare kunne være meg selv. Jeg hadde behov for å bygge meg en solid plattform. Dette er noe jeg har fått til i min tid i RIO ReStart, og det er jeg ikke alene om. Det ble som å ha en liten heilagjeng i ryggen som støttet meg i de valgene jeg tok. Selv om man er ferdig i RIO ReStart er man alltid en ReStarter», avslutter han.

RIO Restart kan vise til fantastiske resultater. På de tre første årene er 35 av 38 fortsatt rusfri. Flere av de tidligere deltagerne er ute i jobb, praksisplass eller skolegang.

FAKTA

FORMÅL

RIO ReStart skal være en del av rehabiliteringen for rusavhengige på vei til et rusfritt liv gjennom mestring- og arbeidstrening.

MÅLGRUPPE

Rusavhengige som har gjennomført behandling eller soning, og har et ønske og et mål om et rusfritt, stabilt og meningsfullt liv.

TILBUD

RIO ReStart tilbyr arbeidstrening gjennom arbeidsoppgaver tildelt av Bragdøya kystlag. Vi bruker aktiviteter, sosialt samvær, gruppeundervisning og nettverksbygging som verktøy i mestrings-trening.

DELTAKERE

Prosjektet hadde 16 deltakere i 2015 hvorav 12 er ferdige. Av disse 12 har fem deltakere begynt på skole, to er i arbeidspraksis og tre i ordinært arbeid.

SAMARBEIDSPARTNERE

Bragdøya kystlag, det største kystlaget i Norge, er vår viktigste samarbeidspartner. Kystlaget stiller alle øyas fasiliteter til disposisjon. I tillegg bør nevnes NAV, Gatejuristen, Sørlandsparken næringsforening, Kirkens Bymisjon og Kriminalomsorg i frihet.

FRIVILLIGE

Ca. 10 frivillige har bidratt i prosjektet i 2015 med timer tilsvarende ca. ett årsverk.

ANSATTE

Bente Karlsen Røstad, prosjektleder
Jenny Beate Kjønnås, aktivitetsleder
Til sammen 1,5 årsverk pr. 31.12.

RESULTATREGNSKAP

Regnskapet er inkludert i RIO årsregnskap og finnes på side 34.

FORSKNINGSPROSJEKT OM HEPATITT C- BEHANDLING TIL RUSAVHENGIGE

Vi var ikke i tvil om at det var riktig å bidra til dette prosjektet som godkjent søkerorganisasjon hos Extrastiftelsen. Dette 3-årige forskningsprosjektet startet i april 2014 med doktorgradsprogram på Akershus universitetssykehus, infeksjonsavdelingen.

Hepatitt C-virus (HCV) er globalt en av de viktigste årsakene til kronisk leversykdom. Kronisk HCV infeksjon kan over tid føre til utvikling av levercirrhose og primær leverkreft. I Norge er minst 20 000 personer kronisk infiserte og mesteparten av smitteoverføringen har skjedd hos rusmiddelbrukere gjennom deling av urene sprøyter og annet brukerutstyr. Det finnes nå effektiv moderne HCV-behandling som kan kurere mer enn 90 % uten bivirkninger av betydning. Så langt er det få rusmiddelbrukere som har fått tilgang til behandling, og vi ser derfor en økende sykdomsbyrde i denne populasjonen.

Dette prosjektet består av tre deler:

Opptak til HCV behandling hos pasienter som har mottatt legemiddellassistert rehabilitering (LAR).

Opptak til HCV behandling blant aktive rusmiddelbrukere har så langt vært svært lavt, men dette er ikke undersøkt i populasjonen som har mottatt LAR. Gjennom kobling av det norske reseptregisteret og meldesystemet for smittsomme sykdommer (MSIS) har vi undersøkt andelen av LAR pasienter med HCV som har mottatt HCV behandling mellom 2004 og 2013. Vi har undersøkt endringer i behandlingsopptaket over tid og faktorer assosiert med HCV behandling.

HCV reinfeksjon etter vellykket behandling

Det finnes lite langtidsdata om forekomsten av reinfeksjon etter gjennomført HCV behandling. Vi har gjennomført en langtidsoppfølging av norske pasienter som ble behandlet i en skandinavisk behandlingsstudie i 2004-06 (NORTH-C) og kartlagt forekomsten av tilbakefall til rusmiddelbruk og HCV reinfeksjon i denne populasjonen.

Endringer i rusatferd under HCV behandling

Forekomsten av HCV reinfeksjon vil avhenge av eventuell risikoatferd etter gjennomført behandling. Denne risikoen vil kanskje kunne reduseres gjennom kontakt med helsepersonell. Gjennom den internasjonale ACTIVATE-studien har aktive rusmiddelbrukere blitt behandlet for HCV i åtte land. Vi har sett på endringer i selvrapportert rusatferd (deling av urene sprøyter og brukerutstyr) underveis og etter behandlingen.

FAKTA

PROSJEKTLEDER

Olav Dalgård, overlege og professor

STIPENDIAT

Ola Håvard Midgard, lege og stipendiat

RESULTATREGNSKAP

Regnskapet er ikke inkludert i RIO årsregnskap.

Hepatitt C-virus er globalt en av de viktigste årsakene til kronisk leversykdom.

Idrett MOT Rus

Fellesskap gjennom aktiviteter og gode opplevelser gir en god plattform for endring og utvikling på veien til et rusfritt liv. Vi vet at mestring gjennom sosial aktivitet øker selvfølelse og reduserer angst. Idrett MOT Rus har vært arrangert hvert år siden 1999.

Målet med Idrett MOT Rus er å bruke idretten som brobygger på vei tilbake til samfunnet ved å synliggjøre rusmisbrukerne som en ressurs for seg selv og deres lokale nettverk. Deltakerne får økt tro på egne ferdigheter og oppmuntres til aktivitet i samspill med andre. Aktivitet sammen med andre skal motivere og bidra til økt tro på egne ressurser. Disse ressursene viser man omverden. Idrett MOT Rus skal motvirke den stigmatisering som er til hinder for rehabilitering og tilbakevendning til normalt liv.

Idrett MOT Rus er landsdekkende fra Tromsø og Narvik i nord til Kristiansand i sør, Bergen og Stavanger i vest og Østfold i øst. Vi har klart å bygge ut Idrett MOT Rus i 14 av i alt 19 mulige fylker, noe vi synes er bra. Institusjonene i alle 19 fylkene har tilbud om deltakelse.

Noen steder i landet er Idrett MOT Rus et ukentlig tilbud, andre steder et tilbud noen ganger i året. Felles for alle er et hovedarrangement som avvikles samtidig i september hvert år. Det har også en gang i året siden 2010 vært arrangert et nasjonalt arrangement på Vallhall i Oslo.

Mange lokale idrettslag drar lasset sammen med oss, og opplever en berikelse gjennom dette inkluderende sosiale arrangementet.

FAKTA

FORMÅL

Formålet er å gi deltakerne økt tro på egne ferdigheter og oppmuntre til aktivitet i samspill med andre.

MÅLGRUPPE

Rusavhengige som befinner seg i en rusfri livsfase. Deltakerne rekrutteres fra fengsler og behandlingsinstitusjoner.

DELTAKERE

Ca. 1600 personer har deltatt på de ulike arrangementene i 2015. I tillegg er det ikke målte fremmøter på mindre lokale arrangementer.

SAMARBEIDSPARTNERE

Idrett MOT Rus er et samarbeid mellom RIO, Civitan og Norges idrettsforbund samt lokal idrett rundt omkring i landet.

RESULTATREGNSKAP

Regnskapet er ikke inkludert i RIOs årsregnskap.

PROSJEKT BARNEBLIKK /BLIKK FOR BARN

Barneblikk handler om å få tak i barnas syn på foreldre, hjelpeapparat og egen situasjon. Blikk for barn er å gjøre disse barna mer synlige for hjelpeapparatet, foreldre og andre voksne.

Foto: Filmmakeriet AS

Novellefilmen «For Linnea» har til hensikt å synliggjøre barns situasjon, stimulere til ettertanke, refleksjon og økt handlekraft hos alle voksne. Filmen kan også brukes som illustrasjon på ulike former for kommunikasjon. Novellefilmen kan brukes alene eller sammen med skriftlig materiale som utdyper innholdet.

Det har vært mye aktivitet rundt filmen og den brukes også som utgangspunkt for videre erfaringsinnsamling fra alle de tre målgruppene

i prosjektet: foreldre, barn og profesjonelle. Alle som ser filmen blir bedt om formidle sine tanker og reaksjoner på filmen skriftlig umiddelbart etter visning. Dette danner et solid grunnlag for utarbeidelse av kunnskapshefte med utgangspunkt i filmen, det totale intervjumaterialet og eksisterende kunnskap. Erfaringskunnskap skal også ha plass i kunnskapsheftet og flere fra RIO er aktuelle bidragsytere til kunnskapsheftet.

FAKTA

FORMÅL

Prosjektet skal synliggjøre barn som pårørende og øke profesjonelles kompetanse til å oppdage og håndtere bekymringsfulle oppvekstssituasjoner.

MÅLGRUPPE

Fagpersoner og studenter i helse- og omsorgstjenestene. Pedagogisk personell. Barn og foreldre med ruserfaring og andre pårørende.

VISNINGER

Etter filmen ble ferdigstilt i mars 2015 har den blitt presentert i forskjellige relevante fora 7 ganger.

SAMARBEIDSPARTNERE

Prosjektet er et samarbeid mellom RIO, BAR, MOSAIKK-prosjektet og Filmmakeriet AS og har til hensikt å forene bruker- og forskningskunnskap, og styrke brukerperspektivet i produksjon og formidling av kunnskap.

PROSJEKTLEDER

Kerstin Söderstrøm, barnepsykolog ved Høgskolen i Lillehammer og Sykehuset Innlandet.

RESULTATREGNSKAP

Regnskapet er inkludert i RIO årsregnskap og finnes på side 35.

AKTIVITETER I RUS- OG PSYKIATRIFELTET

RIO har i 2015 påvirket en rekke steder over hele landet.

Ved utgangen av 2015 utgjør RIO 12,2 årsverk og har i tillegg mange frivillige.

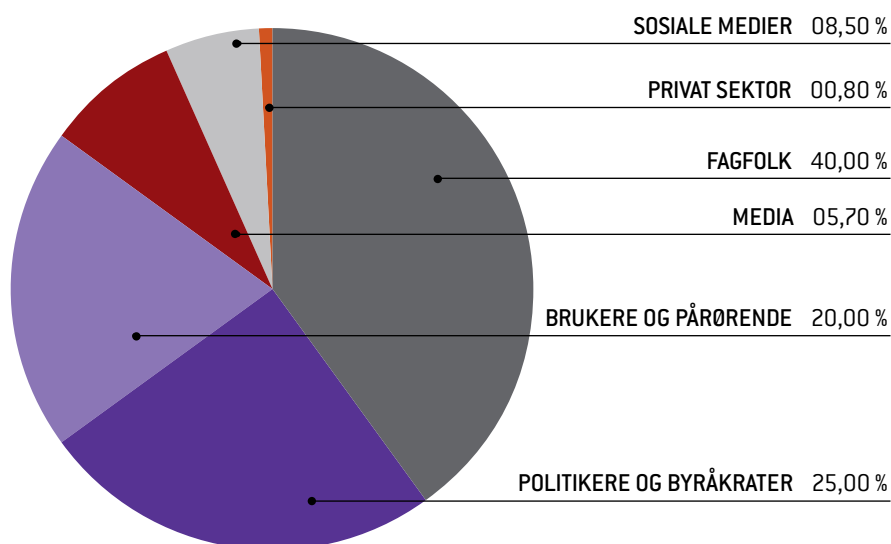
Vi vokser hele tiden. Vi har engasjert oss i styringsgrupper, arbeidsgrupper, brukerutvalg og brukerråd på mange nivåer. Vi har også bidratt i rusforum, ruspolitiske råd, fagråd og undervist ved utdanningsinstitusjoner som høyskoler, uni-

versiteter og fagskoler. I tillegg til dette benytter vi oss av sosiale medier. På de neste sidene finner man en oversikt over hvor vi har arbeidet. Hvert punkt består gjerne av flere aktiviteter og løpende kontakt med tjenestene.

AKTIVITET ETTER SATSINGSOMRÅDER

I tillegg til registrering av hvor vi jobber, måler vi fordelingen av aktivitet på ulike satsingsområder. Ettersom RIO er en interesseorganisasjon som i all hovedsak skal påvirke på systemnivå styrer vi aktiviteten mest inn mot de nivåene hvor beslutninger for mange brukere tas. Slik vi ser det tas de fleste beslutninger hos fagfolk, byråkrater og politikere. Mer detaljerte beslutninger hos fagfolk, og mer overordnede hos byråkrater og politikere. Denne oppfattelsen reflekteres i aktivitetsfordelingen vi måler. For 2015 bestemte vi oss for en økt satsing i massemedier, og har siden 2014 økt denne satsingen fra 0,03 prosent til 5,7 prosent.

DEN PROSENTVISE FORDELINGEN
KAN DERE LESE AV HER:

AKTIVITETSOVERSIKT

INTERNASJONALT

Civic Chamber of the Russian Federation / Общественная палата Российской Федерации	<ul style="list-style-type: none"> • Presentasjon om rusbehandling, standarder og sosial reintegrering
Clinic of Dr. Isæev/клиника доктора исавеа	<ul style="list-style-type: none"> • Fagutveksling om rusbehandling, standarder og sosial reintegrering
Dianova International	<ul style="list-style-type: none"> • Fagutveksling
Dianova Portugal	<ul style="list-style-type: none"> • Bistått ifm. etablering i Norge
EU-parlamentet	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt i konsultativ event for UNGASS
EURAD	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultasjoner og møter opp mot UNGASS 2016
Ghent Universiteit	<ul style="list-style-type: none"> • PhD relevant for RIO
GIZ Deutschland	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjonsinnhenting om alternativ utvikling
MONAR Poland	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe om søking av midler til undervisning • Konsultasjoner ift. «skeiv kompetanse»
Narcologic Guild, Russia	<ul style="list-style-type: none"> • Erfaringsutveksling
RECOVERED USERS NETWORK	<ul style="list-style-type: none"> • Styremøte • Forberedelser UNGASS 2016 • Bidra forskningsinnhenting som nasjonal koordinator
UNODC	<ul style="list-style-type: none"> • Bistå i å finne forfatter til kapittel i «world drug report» • Ledet panel om menneskerett i konsultativ event for UNGASS
UNODC CND, Vienna	<ul style="list-style-type: none"> • Presentasjon om «recovery» i FN
World Federation Against Drugs	<ul style="list-style-type: none"> • Intervju til tidsskrift

NASJONALT

Actis	<ul style="list-style-type: none"> • Intervjuet brukerrepresentant Asbjørn Larsen om heroinassistert behandling • Arrangert miniseminar om LAR • Arbeidsgruppe narkotikapolitisk plattform • Veiledning • Høring om Helsedirektoratets retningslinjer for tilskudd 	Evangeliesenteret Østerbo	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesning konferanse
Actis Oslo og Akershus	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt årsmøte og styremøte 	Fagrådet innen rusfeltet	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt på møter vi ikke ønsker å fortsette
Adresseavisen	<ul style="list-style-type: none"> • Skrevet innlegg 	Fellesorganisasjonen FO	<ul style="list-style-type: none"> • Innleder og debatt om fritt behandlingsvalg • Forelesning fagdag • Ulike konsultasjoner
AI nettverket	<ul style="list-style-type: none"> • Holdt foredrag/innlegg på februar konferansen i Lent 	Fjordhagen	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesning «om Recovery»
Aleris AS	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultasjon om anskaffelse 	FMR	<ul style="list-style-type: none"> • Innledet og debattert om sprøyterommet
Arbeiderpartiet	<ul style="list-style-type: none"> • Møte helse- og omsorgsfraksjonen om FBV, heroinassistert behandling mm. • Presenterte RIOs plattform på stortinget 	Fontene	<ul style="list-style-type: none"> • Samtaler om retningslinjer vedrørende sertifikat og TSB
Arbeids- og sosialdepartementet	<ul style="list-style-type: none"> • Høring «Et bedre NAV» • Brukerutvalg • Møte med arbeidsminister • Høring Waageng-rapporten 	For velferdsstaten	<ul style="list-style-type: none"> • Møte
Confex	<ul style="list-style-type: none"> • Foredrag 	Foreningen for spiseforstyrrelser	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsmøte
Dagbladet	<ul style="list-style-type: none"> • Ulike artikler 	FRP	<ul style="list-style-type: none"> • Kontaktmøter
Dagens medisin	<ul style="list-style-type: none"> • Flere artikler 	Helse- og omsorgsdepartementet	<ul style="list-style-type: none"> • Innlegg i Tromsø om PHV og RUS Nordland • Ekspertgruppe nasjonal helse- og sykehusplan • Referansegruppe nasjonal sykehusplan • Høring: endring i folketrygdloven • Interregionalt brukerutvalg • Høring kommunalt brukerregister • Innledet og debattert innspillkonferanse opptrappingsplanen • Høring «forskrift om gjennomføring av rusomsorgen»
Delta	<ul style="list-style-type: none"> • Møte om vernepleieres rolle i TSB 		
Diakonhjemmet Høgskole	<ul style="list-style-type: none"> • Flere forelesninger 		

Helse- og omsorgsdepartementet	<ul style="list-style-type: none"> • Telefonkonsultasjon medierådgiver • Høring om tilskudd til utleieboliger leverandører TSB • Innlegg for ministeren om spesifikk problematikk for nord 	Høyre	<ul style="list-style-type: none"> • Kontaktmøter
Helsedirektoratet	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe brukerROP • Ekspertrådet ROP • Referansegruppe rus og psykiatri • Utredning «en innbygger en journal» • Referansegruppe kvalitetsindikatorer • Høring veileder tvang • Deltatt på konferanse om likemann • Høring: «Retningslinjer rusbehandling» • Høring revisjon retningslinjer LAR • Høring på veileder tvang • BrukerROP • Deltatt nasjonal strategi mot overdoser • Arbeidsgruppe «riktig retning» • Arbeidsgruppe alkohol • Nasjonalt brukerråd • Intervjue brukere til overdosekonferanse • Rådslag psykisk helse, rus og somatikk • Overdosedag Bergen • Overdosedag Trondheim • Overdosedag Oslo • Overdosedag Østfold • Programkomite seminar om erfaringskonsulenter • Styringsgruppe brukerplan • Studietur FUNKIS huset • Storbykonferansen • Konferanse om erfaringskonsulenter 	Idrett mot rus	<ul style="list-style-type: none"> • Arrangert Idrett mot rus over hele landet
		Idrettshøgskolen	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesning
		Invidior	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultasjoner
		Kriminalomsorgen	<ul style="list-style-type: none"> • Svare høring om rusmestringsenheter
		KS	<ul style="list-style-type: none"> • Nettverkskonferanse
		Kunnskapssenteret	<ul style="list-style-type: none"> • Fagråd
		Kvinnekonferanse	<ul style="list-style-type: none"> • Styrking av RIOs kvinner
		LAR-nett Norge	<ul style="list-style-type: none"> • Møte om LAR Midt-Norge
		Legemiddelassistert behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt nasjonalt LAR ledermøte • Medarrangør LAR-lederkonferanse
		LMS	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe om aktivitet
		LO stat	<ul style="list-style-type: none"> • Holdt innlegg på regional velferdskonferanse
		Lyse	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe velferdsteknologi
		MARBORG	<ul style="list-style-type: none"> • Møte om ROP • Møte om LAR Midt-Norge
		NAPHA	<ul style="list-style-type: none"> • Gitt intervju om rusproblematikk • Arbeidsgruppe likemannsarbeid Hordaland
		Nasjonalt kompetansetjeneste TSB	<ul style="list-style-type: none"> • Erfaringsutveksling
		Nasjonalt senter for erfaringskompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe programkomiteen for «Toppmøtet 2015» • Programkomiteen for «Toppmøtet 2015» • Samarbeid senter og brukerorganisasjoner
		Nasjonalt senter TSB	<ul style="list-style-type: none"> • Konferanse «Rus i kroppen»
		Norgine Norge AS	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultasjoner om Hepatitt C
		Norsk Sykepleieforbund	<ul style="list-style-type: none"> • Møter med fagpolitisk leder rus • Fast spalte i SPOR • Forelest konferanse SPOR • Forelest konferanse sosial ulikhet
		NRK	<ul style="list-style-type: none"> • Stilt til intervju om PHV og rus i Nordland • Dagsrevyen om fritt behandlingsvalg • Dagsrevyen om heroinassistert behandling • Kilde på sak om Addiktologiakademiet
		NRK Dagsrevyen	<ul style="list-style-type: none"> • Kilde på sak om Addiktologiakademiet
		NRK P2	<ul style="list-style-type: none"> • Debattprogram om ettervern
		NRK Ukeslutt	<ul style="list-style-type: none"> • Radiointervju om Cappelen-sake
		Pasient- og brukerombudet	<ul style="list-style-type: none"> • Holdt foredrag på konferanse • Arbeidsgruppe om mangler i tjenesteapparatet for rusavhengige
		ProLAR	<ul style="list-style-type: none"> • Møte om LAR Midt-Norge
		Romerike Blad	<ul style="list-style-type: none"> • Intervjuet sammen med leder av helse- og omsorgs komiteen
		Rud-Pedersen	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultasjoner
		Røde Kors	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe tilbud for tidligere rusavhengige i rehabilitering
		Samarbeidsforum for norske kollektiver	<ul style="list-style-type: none"> • Forelest på samling på Guriset
		SERAF	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt på kollektivsamling Gol • Medforfatter forskningsartikkel • Diverse konsultasjoner • Arbeidsgruppe brukermedvirkning i forskning
		Skagerak Consulting AS	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultasjoner
		Sosialistisk venstreparti	<ul style="list-style-type: none"> • Delta i møte med Audun Lysbakken
		Stortinget	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt stoffbrukerdagen

Stortinget fortsetter	<ul style="list-style-type: none"> • Høring om gjennomgang av LAR • Høring om endrings forslag om en mer human ruspolitikk
Tidsskriftet Overlegen	<ul style="list-style-type: none"> • Artikkel i overlegeforeningens tidsskrift om fritt behandlingsvalg
Toppfotball	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid om idrett mot rus
TV3	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt i «Norge på dop» • Veiledet om «Norge på Dop» • Konsultert om deltakere «Norge på dop»
UNGASS	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt på UNGASS konferanse på Litteraturhuset
Unicom AS	<ul style="list-style-type: none"> • Møte om praksisplasser og samarbeid
Universitetet i Oslo	<ul style="list-style-type: none"> • Undervist legestudenter • Undervist legestudenter i IP
Universitetet i Stavanger	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesning velferdsteknologi
Universitetet i Stavanger	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe forskning
Wayback	<ul style="list-style-type: none"> • Møte om ROP

SØR-ØST NORGE

Helse Sør-Øst

Helse Sør-Øst RHF	<ul style="list-style-type: none"> • Medlem fagrådet PHV • Medlem fagrådet TSB • Brukerutvalg • Arbeidsgruppe tilbud barnevernsbarn fagråd PHV • Høringssvar for RBU om fritt behandlingsvalg • Høringssvar Fagråd PHV om fritt behandlingsvalg • Møte samhandlingsdirektør om integrert ettervern • Møte Fagsjef om integrert ettervern • Holdt foredrag om brukerstyrte senger • Leder- og nestledersamling for brukerutvalg i HFene • Forelesning Recovery • Konferanse «åpenhet om uønskede hendelser» • Nettverksmøte kvalitet
A-hus HF	<ul style="list-style-type: none"> • Pasientopplæring Elvestad • Styremøte • Brukerutvalg • Utarbeide behandlingslinjer for ustabile personer • Delta torsdagsforum • Utarbeide pakkeforløp alkohol • Ledersamarbeidsforum • Holde foredrag om pakkeforløp • Mobilisering av ambulerende team • Arbeidsgruppe omstilling DPS • Arbeidsgruppe om helhetlig og integrert behan- • Arbeidsgruppe utredning DPS Ski • Deltatt Romerikeprosjektet • Kvalitetsutvalg
Blå Kors Borgestadklinikken	<ul style="list-style-type: none"> • Brukerutvalg
Blå Kors region Øst	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultasjoner Blå Kors behandling • Arbeidsgruppe Blå Kors rehabilitering

Fagrådet	<ul style="list-style-type: none"> • Forelest nasjonal fagkonferanse
Fossumkollektivet	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultasjoner • Brukerkontakt
KoRus øst	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe tidlig intervensjon • Forelest om tidlig intervensjon
Lovisenberg Sykehus HF	<ul style="list-style-type: none"> • Brukerutvalg • Kvalitetsutvalg
Manifestsenteret	<ul style="list-style-type: none"> • Brukerutvalg
Nasjonal Kompetansetjeneste	<ul style="list-style-type: none"> • Fagutveksling
Origosenteret	<ul style="list-style-type: none"> • Bistått brukere i klagesak
Oslo Universitetssykehus HF	<ul style="list-style-type: none"> • Brukerutvalg • Møte poliklinikkene • Omvisning avdeling ung • LAR konferansekomité • Brukerutvalg DPS Nydalen • Fagråd DPS Nydalen • Intervju om RIOs samhandling med OUS HF • Foredrag Recovery
Renåvangen	<ul style="list-style-type: none"> • Veiledning • Undervisning ansatte og beboere
Skjelfoss Psykiatrisk senter	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetsutvalg • Brukerutvalg
Stiftelsen Solliakollektivet	<ul style="list-style-type: none"> • Telefonmøte om fritt behandlingsvalg • Hospitert • Forelest for personal • Møter med brukere • Forelest for kollektivet om aktivitet
Sykehuset Innlandet HF	<ul style="list-style-type: none"> • Foredrag seminar «Tvang og etikk» • Deltagelse seminar «Tvang og etikk» • Brukerutvalg
Sykehuset Sørlandet HF	<ul style="list-style-type: none"> • Infomøte brukere • Seminar ARA • Dialogmøte
Sykehuset Østfold HF	<ul style="list-style-type: none"> • Brukerutvalg DPS Haldenklinikken • Saksbehandling om DPS Halden • Klinisk utvalg for jordmortjenester • Brukerutvalg DPS Fredrikstad • Arbeidsgruppe SMP Fredrikstad, rusforum Fredrikstad • Brukerutvalg DPS Edwin Ruud • Møte med klinikkledelse og seksjonsleder om strategi • Bidratt ifm. oppdragsdokument • Brukerpanel LM-senteret, Moss sykehus • Møte med ansatte og tillitsvalgte • Styremøte • Kvalitetsutvalg • Organisering av treffpunkter
Vestre Viken HF	<ul style="list-style-type: none"> • Brukerutvalg

Østfold

01 Østfold	<ul style="list-style-type: none"> • KLAR-prosjektet med fylkesmannen • Arbeidsutvalg rusforum Indre Østfold • Arbeidsutvalg rusforum Sarpsborg • Arbeidsgruppe prosjekt rehabilitering i Indre Østfold • Holdt forelesning rusforum Sarpsborg/Rakkestad • Arbeidsgruppe Husbanken «bolig for velferd» • Delrapport «Rehabprosjektet» Indre Østfold • Rusforum Indre Østfold, «rus og somatikk» • Brukerutvalg NA • Arbeidsgruppe om ny veileder boligsosialt arbeid • Rusforum Indre Østfold • Rusforum med fylkesmannen • Fagdag med fylkesmannen • Brukerorganisasjonenes arbeid med likemenn • Møte med fylkesmannen • Møte med strategidirektør Husbanken • Fagdag oppsøkende rusteam • Planlegge rusforum 2016 • Forelesning Recovery
0101 Halden	<ul style="list-style-type: none"> • Rusforum om mentaliseringsbasert terapi
0103 Fredrikstad	<ul style="list-style-type: none"> • Rusforum Fredrikstad • Rusforum om makt og meningsfylt aktivitet • Brukerkontakt Gatelaget
0104 Moss	<ul style="list-style-type: none"> • Fagdag alternativ til vold • Brukerutvalg NAV • Seminar ACT • Allmøte brukerorganisasjoner og ledelse NAV
0105 Sarpsborg	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt info- og medvirkningsmøte • Møte i rustjenesten om IP • Møte med lavterskel helsestasjon om overdosestrategi • Tidlig intervensjonsprogram • Brukeråd • Oppfølging av brukere • Oppfølging av pårørende • Samarbeidsforum brukerorganisasjoner og kommunerepresentanter • Brukerkontakt varmestua
0118 Aremark	<ul style="list-style-type: none"> • Rusforum om mentaliseringsbasert terapi
0119 Marker	<ul style="list-style-type: none"> • Workshop med brukere på «Felleskapet»
0124 Askim	<ul style="list-style-type: none"> • Møtevirksomhet om brukervedvirkning • Bistått ifm. med ruspolitisk handlingsplan
0138 Hobøl	<ul style="list-style-type: none"> • Veiledning boligpolitikk

Akershus

02 Akershus	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesning om Fylkesmannen i Oslo og Akershus • Ledersamarbeid øvre Romerike
0219 Bærum	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt i ansvarsgruppe • Oppfølging av pårørende • Oppfølging av bruker • Brukerutvalg • Deltatt samhandlingsteam om samhandling mellom kommuner og TSB • Bolig- og rus seminar for helsepersonell
0220 Asker	<ul style="list-style-type: none"> • Veilede etter Kafé X modellen
0226 Sørums	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe politisk handlingsplan
0228 Rælingen	<ul style="list-style-type: none"> • Brukeroppfølging
0230 Lorenskog	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt rehabiliteringsnettverk for barn og unge • Brukerutvalg
0231 Skedsmo	<ul style="list-style-type: none"> • Brukeroppfølging
0232 Lillestrøm	<ul style="list-style-type: none"> • Holdt seminar for rustjenesten • Planlegging av referansegruppe • Undervise om rusbehandling • Skrive søknad om utvidelse av ambulerende team
0234 Gjerdrum	<ul style="list-style-type: none"> • Møte med NAV
0235 Ullensaker	<ul style="list-style-type: none"> • Brukeroppfølging

Oslo

0301 Oslo	<ul style="list-style-type: none"> • Møte varaordfører Oslo AP • Etablert RIOs gatelag • Arrangert demonstrasjon mot bortvisninger i Oslo sentrum • Brukeroppfølging • Brukeråd Prindsen • Oslo fengsel: bistå bruker ift. behandling • Deltatt i ansvarsgrupper • NADA sertifiseringer hos Stiftelsen Retretten • Deltatt sentrumssamarbeidet • Brukeråd velferdsetaten • Debatt arrangert av kirkens bymisjon om bortvisninger i Oslo sentrum • RIOs gatelag i samarbeid med Prindsen • Opplæring av brukerrepresentant • Samtaler med politiet om bortvisning av rusavhengige • Oppfølging av brukere i Oslo sentrum • Utarbeide politisk handlingsplan bydel Alna • Utarbeidet kurs for de tyngste og mest utfordrende brukerne • Veiledet helseteam bydel alna • Besøkt Frelsesarmeens «stedet» • Bistått bruker til advokat • Bistått bruker ifm. trening • Deltatt i brobyggerprosjektet
-----------	---

0301 Oslo fortsetter

- Frokostmøte Blå Kors
- Holdt kurs om ROP-brukere i bolig
- Arbeidsgruppe konkurransegrunnlag anskaffelse bolig med oppfølging
- Med Batteriet og Kirkens Bymisjon, samarbeidsforum mot fattigdom
- Anskaffelse bolig for vanskeligstilte Velferdsetaten
- Forhandlingsrunder tilbydere bolig for vanskeligstilte Velferdsetaten
- Lavterskelkonferansen
- Foredrag NAV Frogner
- Anskaffelse rehabilitering Velferdsetaten
- Forhandlingsrunder rehabilitering Velferdsetaten
- Brukerkontakt Blindernveien rehabiliteringssenter
- Brukerkontakt Østerdalsgata
- Forelest Kirkens Bymisjon om aktivitet
- Samarbeidsforum Velferdsetaten
- Foredrag ROP seminar
- Samarbeidsforum
- Arbeidsutvalg samarbeidsforum
- Konferanse «makt og muligheter»

Hedmark

0403 Hamar

- Foredrag Barnas stasjon
- Forelesning fylkesmannen
- Medarrangør Hamarkonferansen»
- Nettverk læring og mestring
- Oppplæring brukerrepresentanter

0412 Ringsaker

- Kvalitetsutvalg Brumunddal
- Brukerutvalg Brumunddal

0427 Elverum

- Oppplæring av brukerrepresentanter

Oppland

0501 Lillehammer

- Foredrag bo- og oppfølgingstjenesten
- Foredrag Frelsen
- Kvalitetsutvalg
- Styremøte Lillehammer brukerstyrt senter

0502 Gjøvik

- Medarrangør konferanse
- Arbeidsgruppe akutt-ambulant team
- Deltatt på konferanse
- Kvalitetsutvalg

0534 Gran

- Holde forelesning

0538 Nordre Land

- Holde foredrag

0542 Nord-Aurdal

- Nettverk psykisk helse Valdres

Buskerud

06 Buskerud

- Arbeidsgruppe fylkesmannen om KLAR prosjektet

0602 Drammen

- Veiledning av Guts Drammen om FBV
- Brukerutvalg

Vestfold

07 Vestfold

- Konsultasjoner FO Vestfold

0709 Larvik

- Forelesning

Aust-Agder

0903 Arendal

- Deltatt i flere debatter på Arendalsuka

Vest-Agder

1001 Kristiansand

- Møte om rusfri bolig
- Oppplæring av brukervedvirkere
- Fagråd
- Arbeidsgruppe brukerkonferanse
- Foredrag om ettervern
- Konferanse barnefattigdom
- Arbeidsgruppe barnefattigdom

1014 Vennesla

- Arbeidsgruppe rus/psyk boliger
- Arbeidsgruppe boligstrategi
- Arbeidsgruppe kommunevalg

VEST NORGE

Helse Vest

Helse Vest RHF

- Fagråd
- Brukerutvalg
- Arbeidsgruppe m/Universitet i Stavanger om forskning
- Arbeidsgruppe innovasjon
- Samarbeidsforum TSB
- Forskningskonferanse
- Drop-out team
- Foredrag
- Arbeidsgruppe pasientsikkerhet
- Arbeidsgruppe forskning

Bergsklinikkene

- Forelesning med Kari Lossius

Helse Fonna HF

- Arbeidsgruppe «rusdag»
- Brukerutvalg Karmøy DPS
- Fagråd

Helse Førde HF

- Arbeidsgruppe ruspolitisk handlingsplan
- Foredrag Recovery

Helse Stavanger HF

- Arbeidsgruppe Recovery
- Brukerkontakt
- Fagråd
- Foredrag Recovery
- Brukerutvalg SUS

KorFor	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe forskning • Arbeidsgruppe stayer prosjekt • Arbeidsgruppe selvhjelp
Rogaland A-Senter	<ul style="list-style-type: none"> • Foredrag Recovery

Rogaland

11 Rogaland	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe likemenn • Samarbeidsforum fylkesmannen
1102 Sandnes	<ul style="list-style-type: none"> • Brukerråd • Arbeidsgruppe recoveryprosjekt • Telefonkonferanse • Brukerkontakt • Foredrag
1103 Stavanger	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesning • Fagråd • Arbeidsgruppe rusproblematikk med rådmannen • Arbeidsgruppe recoveryprosjekt
1106 Haugesund	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe brukerdag
1120 Klepp	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe rusproblematikk • Arbeidsgruppe ansettelser likemenn
1124 Sola	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe rusplan • Brukerkontakt ifm. ruspolitisk handlingsplan
1127 Randaberg	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeidsforum rusproblematikk
1134 Suldal	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesning
1149 Karmøy	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe Stiftelsen Karmsund ABR • Brukerråd Karmsund ABR

Hordaland

1201 Bergen	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt markering mot bortvisninger • Opplæring av brukerrepresentanter • Brukerkontakt rusmiljøet i Bergen sentrum • Arbeidsgruppe forskningsstrategi
-------------	---

MIDT-NORGE

Helse Midt-Norge

Helse Midt-Norge RHF	<ul style="list-style-type: none"> • Brukerutvalg • Fellessamling interregionalt brukerutvalg • Arbeidsgruppe anskaffelser/avtaler med private tilbydere • Møte om seminar psykisk helse- og rus
Lade Behandlingssenter	<ul style="list-style-type: none"> • Brukerutvalg
Røroskonferansen	<ul style="list-style-type: none"> • Medarrangør • Forelest om rusproblematikk

St. Olavs hospital HF	<ul style="list-style-type: none"> • Undervise brukere • Leder brukerutvalg • Arbeidsgruppe kommunepreisen KORUS • Arbeidsgruppe drop-out prosjekt • Arbeidsgruppe langtidsplan TSB • Innlegg på fagdag for administrasjonen • Arbeidsgruppe innstilling av brukerrepresentanter • Brukerråd PH • Brukerråd TSB • Studietur med Østmarka sykehus til Vestre Viken «bolig rus og psyk» • Studietur brukerutvalg til Helse Bergen HF
-----------------------	---

Møre og Romsdal

1520 Ørsta	<ul style="list-style-type: none"> • Forelesning for helsepersonell
1571 Halså	<ul style="list-style-type: none"> • Holdt foredrag fagdag rus- og psykisk helse

Sør-Trøndelag

16 Sør-Trøndelag	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe rusfaglig forum fylkesmannen • Forelest på konferanse rusfaglig forum • Arbeidsgruppe rusfaglig forum • Forelest om IP på konferanse rusfaglig forum • Samarbeidsmøte fylkesmannen • Undervist sykepleiestudenter ved HIST • Innlegg på omsorgsdagen frivillighet fylkesmannen
1601 Trondheim	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeidsmøte psykiatrisk ungdomsteam • Arbeidsgruppe overdosedagen • Opplæring av brukermedvirkere • Opplæring av brukermedvirkere i rusfri bolig • Møte med husbanken om forprosjekt rusfri bolig • Deltatt på fagdag om overdosestrategien • Arbeidsgruppe planarbeid brukerutvalg helse- og velferd • Møter vedrørende oppstart rusfritt nettverk • Brukerutvalg NAV • Brukerutvalg NAV Midtbyen • Brukerutvalg NAV Lerkendal • Samarbeidsforum etablering av ettervern • Forelest ruskonferansen • Foredrag KS Trondheim
1640 Røros	<ul style="list-style-type: none"> • Foredrag videregående elever • Foredrag helsepersonell • Foredrag voksne • Foredrag voksne og videregående elever sammen
1653 Melhus	<ul style="list-style-type: none"> • Veiledning av brukere og pårørende
1664 Selbu	<ul style="list-style-type: none"> • Foredrag på helseledersamling

Nord-Trøndelag

17 Nord-Trøndelag	<ul style="list-style-type: none"> • Høring om tilsyn i rus og PHV saker • Foredrag om selvmord • Arbeidsgruppe: Planlegge konferanse • Holde foredrag om brukermidvirkning
1714 Stjørdal	<ul style="list-style-type: none"> • Deltatt på fagdag • Foredrag på barneskolen • Brukerutvalg • Fagråd
1719 Levanger	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe om barn med rusproblemer

NORD NORGE

Helse Nord

Helse Nord RHF	<ul style="list-style-type: none"> • Regionalt brukerutvalg • Styreseminar • Tilbakemelde oppdragsdokument • Samarbeidsforum om henvisningsrutiner • Styringsgruppe om inntektsmodell PHV og TSB • Prosjektgruppe regional strategiplan PHV og TSB • Fagråd TSB • Svarbrev • Møte HOD om nasjonal sykehusplan • Regional brukerkonferanse • Samarbeidsforum vurderingsenheter • Foredrag for vurderingsenheter • Skrive høringssvar på klinisk struktur og organisering av psykisk helse- og rusklinikken ved UNN HF • Innspill rullering plan PHV TSB • Dialogmøte om fremtidsplan • Deltatt nettverksmøte alle HF'er i nord om LAR overføring • Deltatt interregionalt brukerråd om oppdragsdokument • Presse HN om Finnmarkskollektivet
DPS Alta Vest Finnmark	<ul style="list-style-type: none"> • Møte ruskompetanse
Finnmarkskollektivet	<ul style="list-style-type: none"> • Brukerkontakt/hospitering
Finnmarkssykehuset HF	<ul style="list-style-type: none"> • Veilede om fritt behandlingsvalg • Høringssvar fritt behandlingsvalg • Arbeidsgruppe strategisk utviklingsplan 2015-2030 • Brukerråd • Arbeidsgruppe overføring av LAR til sykehuset
KoRus Nord	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsgruppe • Konferanse «Te ka slags nøtte» • Møte om brukerplan
KS Nord-Norge	<ul style="list-style-type: none"> • Arrangering av konferanser
Nordlandsklinikken HF	<ul style="list-style-type: none"> • Brukerkontakt • Opplæring av brukermidvirkere • Forelesning om IP
Sigma Nord AS	<ul style="list-style-type: none"> • Veiledning

UNN HF

- Arbeidsgruppe om almene og spesialiserte tjenester ny klinikk
- Arbeidsgruppe om almene og spesialiserte tjenester ny klinikk
- Arbeidsgruppe om almene og spesialiserte tjenester ny klinikk
- Hovedarbeidsgruppe for klinisk struktur PHV og TSB
- Arbeidsgruppe «en pasient –en journal»
- Møte om ROP
- Foredrag døgnenhet PSTO Tromsø
- Forelesning for brukere på Færingen
- Undervist legestudenter
- Innspill ny organisering
- Arbeidsgruppe transport psykisk syke
- Regionalt fagnettverk
- Møte ressursgruppe rus om LAR i nord
- Holdt foredrag på konferansen «De tauste stemmene i SAPMI».

Nordland

18 Nordland	<ul style="list-style-type: none"> • Fylkesmannen: holdt foredrag på konferansen «Sammen om mestring» • Arbeidsgruppe evaluering av konferanse «Sammen om mestring» • Foredrag nettverksbygging i praksis • Samarbeidsforum kommune og spesialisthelsetjeneste
1804 Bodo	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeidsforum • Styringsgruppe • Brukerråd • Styringsgruppe • Undervise samisk eldre råd • Besøke ulike rustjenester
1805 Narvik	<ul style="list-style-type: none"> • Telefonmøte om kommunale rusmidler • Kafé Exit • Møte ang. nye brukerrepresentanter • Veiledning brukerrepresentasjon • Infomøte om brukermidvirkning • Forelesning • Ansvarsgruppemøte • Brukerkontakt • Samarbeidsmøte frivillighetssentralen • Opplæring av helsepersonell • Samarbeidsmøte kommunalt ansatte • Brukerutvalg ROP • Brukerkontakt ROP • Brukerkontakt bolig tjenesten • Arbeidsgruppe «fra innblikk til uttrykk» • Idrett mot rus
1852 Tjeldsund	<ul style="list-style-type: none"> • Foredrag brukermidvirkning

1853 Evenes	• Foredrag brukermøte
1866 Hadsel	• Forelesning Stokmarknes om Recovery • Konferanse «Sammen om mestring»

Troms

19 Troms	<ul style="list-style-type: none"> • Kurs fylkesmannen, nav, gjeld og økonomi • Holde foredrag for turnusleger og sykepleiere • Veiledet barnevernsstudenter høyskolen i Tromsø • Veiledning av studenter fra Universitet i Tromsø • Undervise studenter Universitetet i Tromsø • Holdt foredrag læringsnettverk KS Tromsø • Deltatt kurs hos fylkesmannen • Brukerutvalg NAV • Rehabiliteringskonferansen 2015
1902 Tromsø	<ul style="list-style-type: none"> • Samhandlingskonferanse • Høring om boligsosial handlingsplan • Styringsgruppe omorganisering PHV og rus • Organisere brukerrepresentanter til styringsgrupper • Veilede brukere boligsosial handlingsplan • Veilede brukere og pårørende • Veilede fagfolk • Opplæring av brukerrepresentanter • Boligsosial handlingsplan • Holdt foredrag NAV om kompetanse rus • Høring om ruspolitisk handlingsplan • Møte om MO senter • Samarbeidsforum • Halvdagsseminar NAV «aktivitet og arbeid» • Opplæring av brukermøtevirker til brukerråd NAV Tromsø • Laget aktivitetskalender for alle som får kommunale rusmidler • Innspill «Inner Wheel» loge • Arbeidsgruppe boliger NAV • Holdt foredrag på rehabiliteringskonferansen • Ressursgruppe rus • Møte om ressursbruk midler til kommunale tjenester • Arbeidsgruppe NAV boligkontor • Konferanse: «styrking av tilbudet til barn og unge» • Intervju media i Tromsø • Brukerkontakt Café 103 varmestua • Høring byrådetts budsjettforslag 2016 • Arbeidsgruppe om boligprogram rus- og psykisk helse • Opplæring av brukerrepresentanter • KS læringsnettverk om gode pasientforløp • Ressursgruppe rus • Opplæring helsepersonell • Forelesning for brukere • Undervise leger og fysioterapeuter

1903 Harstad	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeidsmøte Harstad, Bikuben og Batteriet • Forelesning NAV
1913 Skånland	• Foredrag brukermøte
1931 Lenvik	<ul style="list-style-type: none"> • Telefonmøte om RIO arbeid • Samhandlingsprosjekt ungdomsfokus • Brukerutvalg NAV Finnsnes • Styringsgruppe med kommunalsjef og helse- og omsorg • Brukerutvalg • Fagdag • Kafé pluss selvhjelpsgrupper
1942 Nordreisa	• Veiledet brukere og fagfolk

Finnmark

20 Finnmark	<ul style="list-style-type: none"> • Planleggingsmøte med fylkesmannen • Psykisk helse og rusforum konferanse • Møte fylkesmannen
2003 Vadso	• Presentasjon av RIO for ordføreren
2004 Hammerfest	<ul style="list-style-type: none"> • Møte med Husbanken • Veiledet brukere og pårørende
2012 Alta	• Konferansen: «Bak rusen»
2019 Nordkapp	• Møte med kirken om pilgrimstur for rusavhengige
2030 Sør-Varanger	<ul style="list-style-type: none"> • Foredrag KIF • Telefonmøte rus og psyk. tjenester

ÅRSREGNSKAP OG BERETNING

ÅRSBERETNING

Virksomhetens art og lokalisering

RIO Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon består av tidligere rusmisbrukere som gjennom egne erfaringer, utdanning og kontinuerlig kontakt med ulike miljøer, har opparbeidet seg høy kompetanse om rusfeltet. Denne kunnskapen formidler vi til viktige relevante målgrupper. Formålet er å påvirke og delta i prosesser som kan bidra til at rusmisbrukere får tilrettelagt et mangfoldig og integrert behandlings- og oppfølgingsforløp, når de trenger det.

Organisasjonen har hovedkontor i Oslo og brukermedvirkere over hele landet.

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens § 3-3, bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn ved utarbeidelsen av regnskapet, og at denne forutsetning er tilstede. Det har etter regnskapsårets slutt ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for organisasjonens stilling og resultat.

Redegjørelse for årsregnskapet

Driftsinntektene var kr 1 718 194 høyere i 2015 enn i 2014, kr 10 094 717 i 2015 og kr 8 376 523 i

2014. Dette skyldes økt støtte til RIO ReStart med kr 300 000, økt støtte til Kafe X med kr 500 000 og økt støtte til organisasjonen for øvrig med kr 940 000 i 2015. Resultatet er kr 6 995 lavere i 2015 enn i 2014, kr 140 388 i 2015 og kr 147 382 i 2014. Lønn- og personalkostnader økte med kr 848 538 fra 2014 til 2015 grunnet en økning fra 10 årsverk i 2014 til 12,2 årsverk i 2015, samt mindre sykefravær og derav mindre refusjon av sykepengene.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet anses som godt. Totalt sykefravær siste år utgjorde 4,74 % av total arbeidstid. Ansatte i organisasjonen har ikke vært utsatt for ulykker eller skader i forbindelse med utførelsen av sitt arbeid.

Organisasjonen holder seg oppdatert på HMS og de ansatte velger verneombud for to år av gangen.

Likestilling

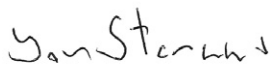
Organisasjonen har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn. Av organisasjonens 15 ansatte er det 8 kvinner og 7 menn. RIOs styre består av 2 menn og 3 kvinner.

RIO har
brukermedvirkere
over hele landet.

Oslo, 9. februar 2016

Jon Storaas, daglig leder

Tone Meisdalen, styreleder

Kenneth Arctander Johansen, styremedlem

Bente Karlsen Røren, styremedlem

Asbjørn R. Larsen, styremedlem

Eva Pay, styremedlem

RESULTATREGNSKAP

Driftsinntekter og driftskostnader	Note	2015	2014
Driftsinntekter			
Tilskudd fra stat		7 430 000	6 265 000
Tilskudd fra fylkesmenn		695 000	240 000
Tilskudd fra kommuner		1 361 000	1 173 000
Tilskudd fra fylkeskommuner		15 000	15 000
Gaver		141 650	104 180
Momskompensasjon	6	451 167	414 543
Andre inntekter		900	164 800
Sum driftsinntekter		10 094 717	8 376 523
Driftskostnader			
Lønn og personalkostnader	2/3	6 386 170	5 537 632
Andre driftskostnader	2	3 573 908	2 696 036
Sum driftskostnader		9 960 078	8 233 668
Driftsresultat		134 639	142 856
Finansinntekter og finanskostnader			
Renteinntekt bank		5 749	4 782
Annen rentekostnad			255
Resultat av finansposter		5 749	4 527
Ordinært resultat		140 388	147 383
Årsresultat		140 388	147 383
Overføringer			
Avsatt til annen egenkapital		140 388	147 383
Sum overføringer		140 388	147 383

BALANSE

Eiendeler	Note	2015	2014
Fordringer			
Kundefordringer			
Andre fordringer		85 992	115 100
Sum fordringer		85 992	115 100
Omløpsmidler			
Bankinnskudd	4	4 210 482	3 832 462
Sum omløpsmidler		4 210 482	3 832 462
Sum eiendeler		4 296 475	3 947 562

Egenkapital og gjeld	Note	2015	2014
Opptjent egenkapital			
Egenkapital	5	1 646 945	1 065 829
Overskudd	5	140 388	147 383
Sum egenkapital		1 787 333	1 213 212
Gjeld			
Leverandørgjeld		26 410	41 608
Skyldig offentlige avgifter		684 203	616 981
Annen kortsiktig gjeld	6	1 798 529	2 075 760
Sum korsiktig gjeld		2 509 142	2 734 350
Sum egenkapital og gjeld		4 296 475	3 947 562

NOTER

NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og NRS 8 - God regnskapsskikk for små foretak.

Omløpsmidler/kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende.

Pensjonskostnader

Pensjonsordninger finansiert via sikrede ordninger er ikke balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

Skatt

Organisasjonen er en skattefri organisasjon.

NOTE 2 ANSATTE, GODTGJØRELSE M.M.

Lønn og godtgjørelser til ansatte, frivillige og eksterne	2015	2014
Lønn	5 196 014	4 536 733
Arbeidsgiveravgift	841 670	731 998
Pensjonskostnader	310 876	230 620
Andre lønn- og personalkostnader	37 610	38 281
Sum	6 386 170	5 537 632

Antall årsverk sysselsatt pr. 31.12.	12,2	10
--------------------------------------	------	----

Godtgjørelser til daglig leder	2015	2014
Lønn	628 600	602 914
Innskuddspensjon (OTP)	28 715	25 594
Fri bil	81 340	75 000
Annen godtgjørelse	5 632	7 070
Sum	744 287	710 578

Styret

Det er ikke utbetalt honorar til organisasjonens styret.

Revisor	2015	2014
Kostnadsført revisjonshonorar	63 750	61 250
Andre tjenester	5 631	8 125
Sum	69 381	69 375

NOTE 3 OBLIGATORISK TJENESTEPENSJON

Organisasjonen er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon, og har pensjonsordning som tilfredsstiller kravene i loven.

NOTE 4 BUNDNE MIDLER

Pr. 31.12. hadde organisasjonen bundne midler med kr 398 001. Skyldig skattetrekk utgjorde kr 398 001.

NOTE 5 EGENKAPITAL

	2015	2014
Egenkapital pr. 01.01.2015	1 213 212	1 065 829
Endret prinsipp mva-kompensasjon	433 733	-
Årets resultat	140 388	147 383
Egenkapital pr. 31.12.2015	1 787 333	1 213 212

NOTE 6 ANNEN KORTSIKTIG GJELD

Annent kortsiktig gjeld består av;	2015	2014
Avsatte feriepenger	585 929	569 179
Forskuddsbetalte tilskudd	1 040 900	822 500
Forskuddsbetalte gaver	21 700	100 350
Avsatt mva-kompensasjon	-	433 733
Annent kortsiktig gjeld	150 000	150 000
Sum annen kortsiktig gjeld	1 798 529	2 075 760

Fra regnskapsåret 2015 er mva-kompensasjon mottatt for forrige regnskapsår tatt til inntekt. Det vil si at mva-kompensasjon inntektsføres i det regnskapsåret man blir kjent med refusjonens endelige beløp. Effekten av endret periodiseringsprinsipp er ført direkte mot egenkapitalen pr 01.01.15.

RESULTATREGNSKAP RIO ReStart

Driftsinntekter og driftskostnader	2015	2014
Tilskudd fra Helsedirektoratet	600 000	400 000
Tilskudd fra Arbeids- og velferdsdirektoratet	850 000	650 000
Tilskudd fra Kristiansand kommune	90 000	50 000
Andre driftsinntekter (NAV)	-	104 800
Sum driftsinntekter	1 540 000	1 204 800
Lønn- og personalkostnader	719 707	834 199
Andre driftskostnader	834 199	507 266
Sum driftskostnader	1 554 529	1 341 465
Årsresultat	-14 529	-136 665

RESULTATREGNSKAP KAFÈ X

Driftsinntekter og driftskostnader	2015	2014
Tilskudd fra Fylkesmannen i Tromsø	500 000	-
Tilskudd fra Tromsø kommune	493 000	619 000
Gaver	111 650	103 780
Andre driftsinntekter (NAV)	-	30 000
Sum driftsinntekter	1 104 650	752 780
Lønn- og personalkostnader	817 490	442 053
Andre driftskostnader	287 366	312 742
Sum driftskostnader	1 104 856	754 795
Årsresultat	-206	-2 015

RESULTATREGNSKAP BARneblikk / BLIKK FOR BARn

Driftsinntekter og driftskostnader	2015	2014
Tilskudd fra Helsedirektoratet	150 000	350 000
Sum driftsinntekter	150 000	350 000
Lønn- og personalkostnader	-	-
Andre driftskostnader	150 000	350 000
Sum driftskostnader	150 000	350 000
Årsresultat	-	-

NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Prosjektregnskapene er avlagt etter regnskapsloven og GRS for små foretak så langt reglene er anvendelige. Prosjektregnskapet består av resultatregnskap for regnskapsåret 2015, samt note 1 om regnskapsprinsipper.

Kostnader forekommer på grunnlag av inngående fakturaer, samt at noe av prosjektetskostnader er andel av felleskostnader etter en fordelingsnøkkel satt opp av RIO – Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon.

Lønn er direkte henført til prosjektet utfra lønnen til de ansatte som til en hver tid jobber i prosjektet.

Prosjektregnskapet er utarbeidet for å gi informasjon om resultatet i prosjektet.

Tlf : 67 80 83 80
 Fax: 67 80 83 10
 www.bdo.no

Hamangskogen 60
 Postboks 455
 1302 Sandvika

Til årsmøtet i

RIO Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for RIO Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon, som viser et årsoverskudd på kr 140 388. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for organisasjonens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av organisasjonens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til RIO Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon per 31. desember 2015, og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Revisors beretning - 2015 - RIO
Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon, side 2

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

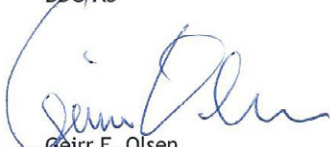
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av organisasjonens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Sandvika, 22. februar 2016

BDO AS

Geirr F. Olsen
Statsautorisert revisor

ETTERORD

Nå som dere har lest side for side i denne rapporten ser dere at vi har jobbet mye med den. Vi belyser at vi gjør det en brukerorganisasjon skal gjøre. Vi skal påvirke fagfolk, byråkrater og politikere i etter vår mening riktig retning.

Dette skjer også i tett dialog med brukere uansett ståsted. Når dere ser aktivitetsnivået til RIO gjennom å gå inn på aktiviteter så kommer det frem hva slags aktiviteter vi driver for å nå målet om mest mulig brukermedvirkning.

Punkter som opplæring av helsepersonell, opplæring av brukere og tillitsvalgte med mer dekkes gjennom våre aktiviteter uten at vi tallfester dette med timer og antall deltakere. Vi ønsker å bli målt på aktivitet. Noen av aktivitetene er å sitte i brukerutvalg og brukerråd, en viktig betalt aktivitet som vi rapporterer på uansett om vi får godtgjørelse eller ei. Dette er og blir en aktivitet vi ønsker å bli målt på i forhold til de kriteriene som ligger for å få tilskudd. At vi også vil måles på opplæring av helsepersonell der vi noen ganger får et lite honorar og reisegodtgjørelse sier seg selv.

RIO er med i en rekke ubetalte prosesser som angår rusavhengige og psykisk syke uten noen

form for godtgjørelse. I Midt - Norge som eksempel får vi penger som dekker en 50 prosent stilling. Denne personen jobber langt mer enn 18,75 timer i uken. I tillegg gjøres det veldig mye frivillig arbeid. Da er det lett å se aktivitet i forhold til det tilskuddet vi har fått. At betalte oppdrag ikke skal telle i denne sammenheng rimer veldig dårlig i våre ører. RIO har som mål at helseregionene, RIO og andre organisasjoner skal få en mer lik forståelse av hvordan man bør rapportere. Da blir det enklere for alle parter å rapportere i fremtiden, ikke bare for RIO men også for helseregionene. I RIO er vi veldig opptatt av å bli målt på kvalitet.

Vi takker igjen for godt samarbeid med alle tilskuddsgivere og andre aktører vi samhandler med.

Vi ønsker
å bli målt på
aktivitet.

Jon Storaas
DAGLIG LEDER

“

*RIO består av tidligere
rusmisbrukere med stor
kompetanse innen rusfeltet*

RIO

RUSMISBRUKERNES INTERESSEORGANISASJON

Postboks 6609 St. Olavs plass, 0129 Oslo

Telefon: 99 26 10 78

E-post: post@rio.no

www.rio.no